

Šepec.

(Povest. — Spisal Ivan Rekar.)

VI.

Ne hvali dneva pred večerom. *Pregovor.*

veti božični prazniki! Kdo se jih ne veseli, kdo ne šteje že tednov in dnij, kolikor jih je še do Božiča. Osivel starček tam v zapečku pokašljeje, naduha ga tare, in sam pri sebi mrmra, rekoč: »E, da bi le še Božič ućakal, potem naj že umrjem.«

Kako se pa mladina veseli onega dneva, ko bo na mizi ležal pod belim prtom velik — župnik, kakor se zôve, tam v kotu bodo pa migljale male lućice in razsvitljevale cele jaslice, pastirce in pa tudi hlevćek.

Kaj ćuda torej, će je tudi naš Šepec z radostjo pričakoval tega imenitnega praznika. Veselil ga ni le ta dan, že sam na sebi, njega je posebno mikalo to, da pojde ob jednem tudi domov pogledat, kaj vendar že počnó dobra mamica, mala sestrice, potem še kravice in tudi »lišćka«, tega kućka, ne smemo zabiti.

Vse je imel Šepec določeno, kaj prinese materi v dar, in kaj tudi mali sestrici. Veste, brez denarja on tudi ni bil. Tu pa tam je smuknila kaka desetica v njegov žep, da, zadnjić, ko je peljal gospoda zdravnika tja nekam v pogorsko vas, je dobil celo dvajsetico. Će pa nabiraš in nabiraš, vendarle precćj nabereš. In Šepec je imel že precćj prištejenega denarja, s katerim je hotel vzradostiti svojo ljubo mater. Saj se vé, nobenega denarja mati ni tako vesela, kakor tistega, ki ga zaslući sin.

Lahko si torej mislite, da je bil Šepec tisto popoldne, ko je imel ubrati pot pod noge proti domu, zelo nestrpen. Ravno pred svetim dnevom je bilo. Šepec je mencial sedaj sem, sedaj tja, ni ga imel miru. Gotovo že večkrat nego desetkrat je stopil na kuhinjski prag, da bi videl, je-li že popotnica gotova ali ne. Toda hišna gospodinja danes ni bila nič kaj urna, morebiti navlašć, da je malo draćila Šepca, morebiti ji pa ni šlo izpod rok delo, namenjeno drugim v korist; s kratka, Šepec je ćakal, kakor se je njemu zdelo, celo večnost, predno je bila zavezana culica.

»Ná, sedaj imaš, da daš materi, vsaj bo vedela, kakov kruh pećejo pri Klanćevih«, pristavi gospodinja vroćaje Šepcu popotnico.

Klanec mu pa stisne dva srebrna tolarja, rekoć:

»No, naj bo, to-le daj materi za priboljšek. Veš, skoro se vrni, dolgo ćasa te ne morem pogrešati, delo zaostane. Pa ne hódi hitro, da se ne prehladiš ali pregreješ.«

»Bog vam povrni stokrat! Zdravi ostanite ta ćas!« reće Šepec odhajaje stricu, in seže vsem po vrsti v roke.

»Kje je pa Drejko?« vpraša Šepec.

Klicali so sedaj Drejka, pa ni ga od nikoder.

Najrajši bi bil Šepec zaukal na ves glas, ko je stopal po zmrzlih tleh iz vasi. Lica so mu rdela same radosti, srce mu je utripalo. Kako lep se mu je zdel svet danes.

Ta beli sneženi prt, razprostrt nad naravo, zdi se mu danes veliko lepši kakor sicer, in solnce gotovo ni bilo še nikdar tako blesteče, kakor je danes. Vse je v svatovski obleki, saj jutri bo — sveti dan.

Kaj ménite, da je Šepec počasi stopal? Šel vam je, to rečem, kakor lastavica, nog niti čutil ni. Misli so se podile pa tudi tako naglo, da ni mogel ničesar stalno premišljevat. Sedaj je mislil na hišo, sedaj na sosedovega Janezka, sedaj na domačo cerkvico, da, vse mu je plesalo pred očmi.

Pot je vodila skozi gozd, kakor vemo, proti Mlaki.

Daleč ni imel še do gozda, ko zasliši klic:

»Hej, Miha, le bližje, le bližje, kaj greš res domov?«

Ozre se na stran, odkoder je slišal klicanje.

»Oho, le glej, Drejko, ti tukaj? Kaj pa počenjaš pri tistih smrekah, v tacem mrazu?«

»Čakaj no, da pridem bližje, povem ti vse«, reče Drejko in steče s hribčka hitro dol na cesto k Šepcu.

»No, sedaj pa vgani, kaj sem imel tam-le gori.«

»Kako naj vém; tam so, če se ne motim, lisičje jame, lisjaka menda nisi čakal?« méni Mihec.

»Kaj, ti strahopetec ti, zakaj ne, ali poznaš tega-le ‚mačka‘?«

Drejko potegne nekaj izpod suknje.

»Za Boga, Drejko, to je nevarno orožje, samokres je, ‚pištola‘ ali kako že pravijo.«

»Seveda je. Vidiš nabit je s kroglijami, šestkrat zaporedoma ustrelim lahko. Če bi bil prišel lisjak ali lisica, kar pomeril in počil bi bil.«

Šepec kaj neverno pogleduje svojega tovariša.

»Vzemi vendar v roke, saj ni gad, zob pa tudi nima, da bi te ugriznilo,« s temi besedami ponuja Drejko orožje Šepcu.

Ta ni imel še nikoli kaj tacega v roki, in zdelo se mu je nekaj strašnega in nedotakljivega. Radoveden je pa tudi, kaka je vendar ta mala stvarica, ki nosi gotovo smrt. Bistro torej pogleduje samokres, a prijeti si ga le ne upa.

»Ha, ha, glej ga; kaj si vendar tak, da si še prijeti ne upaš? Ako bi bilo nevarno, bi moralo mene že snesti, ko nosim vedno pri sebi.«

Malo je že bilo Mihca sram, za strahopetca pa le ni hotel veljati.

Kdor pa v skušnjavi pomišlja, ali bi ali bi ne, ta je navadno že izgubljen. Mihec se slednjič tudi odloči ter vzame orožje v roko. Skrbno in pazljivo je ogleduje, saj si je tolikrat že želel natančno pregledati, kako je vendar sestavljeno, da se more streljati.

Kar samemu sebi se sedaj zasmeje, ko vidi, da ni nič hudega, on se je pa tako bal. Še pomeriti bi znal najbrže in morebiti tudi ustreliti. Drejko gotovo zna.

»No, poglej, kaka ‚šlapa‘ si ti, vsake reči se bojiš. Izprožiti bi pa gotovo ne znal, stavim kaj, da ne?«

»Kje si pa dobil vendar samokres? Tvoj menda ni?«

»Čegav pak, kakor moj; no, to se reče, očetov je, torej naš. Veš, Mihec, večkrat sem jih gledal, kako nabašejo, in vse drugo sem si zapomnil, kako je treba ravnati s samokresom.«

»E, Drejko, oče bodo hudi, če zvedó, da si ga jim izmaknil. Še name bi se jezili potem, češ, da sem tudi jaz streljal.«

»Ne bodi neumen, kdo pa vé razun tebe, kaj imam v žepu? Oče samokresa pa tudi ne pogrešé, saj ga ne rabijo.«

Šepcu se vsekako zdi sumljivo, pa vendar veruje in se dá prepričati Drejkovim besedam. Da, še sam bi rad imel tak samokres, posebno nocoj, ko je navada, da na vasi streljajo pred polunočnico. Kako bi bilo lepo, ko bi tudi on strelil tja v tiho noč. To bi se daleč razlegalo. Znabiti bi mu ga pa Drejko posodil.

»Povej vendar, Drejko, po kaj si prišel semkaj s samokresom? Ali res čakati lisice?«

»To je bilo tako, saj vidim, da ti moram povedati vse; toda mólči. Hribarjev Jože je rekel, da mi dá dva mlada zajca, če mu posodim za nocoj .pištolo', da bi na vasi streljal zvečer. Primšarjev France ima tudi samokres, seveda staro pokveko, pa bi ga potem za nocoj tudi Jože rad. Jaz sem mu obljubil, da mu že posodim, in da prinesem semkaj samokres, on pa zajčke. Jaz res pridem semkaj, pa Jože mi pové, da ne sme zajcev dati, brat mu ne pusti. Zastonj mu pa tudi nisem hotel dati. To je vse, nato si pa ravno ti prišel.«

Šepcu je ugajala ta misel, streljati na vasi, kakor to delajo večji, starejši mladeniči nocoj.

»Ti, Drejko, veš, jaz bi te nekaj prosil, pa vem, da mi ne daš?«

»E, saj vem, kaj. Pa tebi ga že dam, samo mólčati moraš, in nazaj ga prinesi.«

S temi besedami mu izroči Drejko samokres.

Kdo je bil v tem trenutku veselejši kakor Šepeec! Kako je pa tudi lepo, če zna človek s tacim-le orožjem ravnati, kakor gre. Tega ne zna vsak. A Mihec se takoj domisli, da doslej tudi on še ne zna.

»Pa tega mi še nisi pokazal, kako se ustrelí.«

»Kar mólči. Čakaj, malo grem s teboj po gozdu, pa hova kje poskusila, da se naučiš. Od tu bi se slišal strel preveč v vas.«

In šla sta po gozdu dalje, oba zadovoljna, oba vesela.

To vemo sicer, da Drejko ni bil nič kaj velik prijatelj Šepčev, a pri tacih prilikah je že občeval ž njim, kakor sploh vrstniki med seboj. Zlasti pa še, kadar je vedel, da kaj napačnega dela. Saj se vé, da vsak, kdor ima kaj na vesti, išče koga, da bi mu zaupno razkril svojo skrivnost. Prav tak je bil tudi Drejko. Če je vedel, da ni prav to, kar počenja, je vselej skušal, da je še Šepca v stvar zamotal, in večkrat je mali hlapček po nedolžnem spravil marsikako grenko. Tudi danes je vest Šepcu očitala, da ni prav, če vzame orožje, ki ni Drejkovo, ampak očetovo — njegovega gospodarja; toda vesel je danes, zadovoljen in — srčan. »Saj bi bilo pa tudi grdo za mlade-

niča šestnajstih let, če bi se slednje reči bal« — tako misli Mihec sam pri sebi, ko stopata po gladki cesti v gozdu.

Mraz je sicer, a mlada dečka tega ne čutita, mlada kri na vse pozabi. Prav dobre volje sta, zlasti Mihec, tako, da ga še Drejko ne prekosi.

»Danes si pa res pri volji. E, če bi te tu-le posadil v sneg, bi te skoro minila«, méni Drejko.

»Kaj pa, še v sneg me boš metal. Orožje imam pri sebi, ne bojim se žive duše.«

»Há há, slednjič bi me še ustrelil, če bi se ti pustil.«

»Kaj, to ti povém, če se me dotakneš, takoj te počim«, šali se Šepec.

»Kako me boš, saj še ne znaš izprožiti.«

»To je tudi res, zato me pa nauči, kako se dela s tem.«

Dečka se ustavita in ne meneč se za vse drugo pričneta živahen pouk, kako se rabi orožje.

Drejko seveda sam ni dosti vedel o vsem, a to, kar je znal, je pripovedoval natančno in imenitno, kakor bi bil Bog vedi kako izkušen.

»Tako-le se odpre od zadej ta ‚pištola‘ — prav za prav pravijo oče ‚rabolver‘ temu orožju — in da nabašeš, potisneš v vsako teh luknjic tako-le stvar, oče pravijo ‚patron‘, in potem pa kar od zdolaj pritisneš, pa se izproži in — počí.«

Seveda, Mihcu se je zdelo razlaganje zelo učeno in kar gledal je Drejka, češ, odkod vse to vé. Pa bistre glave je bil; v par minutah je vse razumel o ‚patronih‘ in o ‚rabolverju‘, prav tako, kakor Drejko sam.

»No, sedaj pa nabaši vseh šest strellov, streljala bova.«

Mihec ročno izvrši ukaz in potisne vseh šest ‚patronov‘ notri. In začela sta streljati. Prvi izproži Drejko in zadene bližnjo smreko; pa tudi Mihec se dobro obnese, smreke sicer ne zadene, pa prav mimo debela sfrči krogla.

»Zelo močna mora biti krogla, le glej, prav nič se ne vidi iz debela, tako globoko se je zarila.«

»Jaz tudi mislim, da; oče so rekli, da vsako stvar prebije, še železo« reče Drejko.

»Železa pa že ne, še kamen bi težko«, zavrne ga Šepec.

»Kaj pa, da ne. Skozi ta-le mejnik gre prav gotovo.«

Ob potu, kjer sta stala, je bil zabit precej visok gladek kamen, in na tega pokaže Drejko.

»No, homo videli«, reče Šepec, se vstopi bližje in nameri v kamen.

»Če tako blizu stopiš, mora iti skozi in skozi. Čakaj, jaz štejem do treh, potem pa izproži«, pravi Drejko.

»Dobro!«

»Jedna — dve, — tri!« — pô-ô-k — razlega se votlo po lesu, a v tem trenutku se začuje pretresljiv krik in Drejko — se zgrudi na tla.

Krogla je odletela od trdega kamna na stran, naravnost v Drejka.

